

СТАНОВИЩЕ

от

**доц. д-р Красимир Куцупаров –
преподавател в НАТФИЗ „Кр. Сарафов“;
преподавател в Театрален Колеж „Любен Гройс“**

Относно

провеждането на защита на дисертационен труд на тема „Изграждане на визуални умения на студентите по актьорско майсторство“ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

на

Атанас Добрев Бончев

със Заповед № 1413/24.06.26 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“ на основание чл. 4, ал. 2 от ЗРАСРБ, чл. 30 ал. 3 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл. 56 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ и решение на ФС на Факултет по изкуствата с протокол № 46 от 17.06.2026 г.

Информация за кандидата

Познавам Атанас Бончев от времето когато бе студент в НАТФИЗ, в класа на доц. Пламен Кьорленски. Не съм му преподавал, но съм гледал някои от представленията на техния клас – „Приказки по-така“ с реж. Боряна Георгиева, „Невидимото дете“ реж. проф. Вера Стефанова, „Под килима“ реж. Тодор Николов. По време на следването си Атанас участва в три представления на Младежкия театър, „Музика на 70 те“ реж. Добри Векилов – Дони, „Мечтания в 24 мажор“ на Пл. Кьорленски и „Жълтата подводница“ отново под режисурата на Дони, както и в две представления на театър Алтернатива, „Двамата менехмовци“ реж. Пл. Кьорленски и „Отело“ с режисьор Илиан Илиев. Във всички тях той показва актьорски потенциал и стремеж към непрекъснато творческо израстване. След дипломирането си, Атанас Бончев е назначен в ЦКТ. Играе в спектаклите: „Котаракът в чизми“ реж. Ал. Ткачов, „Слънцето и снежковците“ реж. Вл. Дългополов, „Куклени миниатюри“ реж. Ива Апостолова, „Любопитното слонче“ реж. Тодор Вълов, „Коминкови приказки“ реж. Елза Лалева, „Рождество“ реж. Ел. Елсимонт, „Баба ми е върха“ реж. Симон Шварц, „Боризмейко“ реж. Сл. Маленов. През 2004 год. напуска ЦКТ и последователно работи в ТМФЦ Разград и в Нов театър НДК. Паралелно с това стартира и работата му като акаунт мениджър /„Идалго“ ООД/, артистичен координатор /„Айвижън“ ООД/, фрилендър. Несъмнено голяма роля в неговото професионално развитие оказва работата му в телевизията, която спомага за разгръщането на творческите му възможности и актьорско амплуа. Възможността да работи като актьор, помощник режисьор, режисьор, видеомонтажист, да познава всеки един етап от производството на даден проект, разкрива неговия талант.

Характеристика на предоставените материали

Предоставената от Атанас Бончев документация и материалите, отговарят на изискванията на Правилника на ЗРАСРБ, във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд. Те са изчерпателни и в тях правят впечатление, ангажираност и

познаване на творческия и педагогически процес в театралната сфера и филмовото изкуство, показват стремеж към развитие и надграждане.

1. Актуалност, научни и творчески резултати на темата

Темата на дисертацията е актуална и значима в контекста на съвременните тенденции в сценичните и аудио – визуалните изкуства. С навлизането на дигиталните технологии и социалните медии, визуалните ефекти сериозно трансформираха театралната и филмовата среда. Изследването и влиянието им върху актьорските умения, запълва не малка празнина в научната литература. Трудът поставя въпроси, които са от съществено значение както за теоретичната наука, така и за практическото обучение на студентите в сферата на актьорското майсторство.

2. Структура и логика на изложението

Дисертационният труд на Атанас Бончев е в обем от 227 страници. Той е добре подготвен, логически структуриран и представен теоретично – практически труд и изчерпателно представя предмета на изследване. Състои се от увод, четири глави, заключение, приложения и библиография.

- **Уводът** дефинира мотивацията, целта, актуалността и проблематиката, задачите и основните методи на изследване, както и приносите на труда.
- **Първа глава – „За необходимостта от развитие на визуални умения и компетенции на актьора“**
 - Значение и роля на визуалната грамотност в съвременния културен контекст
 - Популярни школи и теоретични модели, подпомагащи актьорското превъплъщение на екран
 - Специфични аспекти при изграждане на визуална интерпретация на ролята
 - Водещи национални кинематографии и художествени тенденции

В тази глава, авторът разглежда актьора не само като интерпретатор на драматургичен текст, а като активен конструктор на визуално значение – носител на образни кодове, които участват в социалното производство на смисъл. Според него, формирането на визуална грамотност е ключов фактор за съвременния актьор. Тя е сложен процес на интерпретация на образи, знаци и визуални кодове, чрез които се изгражда смисъла на екранното повествование. Виждайки ролята на изкуството като медиатор между индивидуалния опит и културната памет на обществото, Атанас Бончев стига до извода, че развитието на визуалните умения на актьора предполага системно изграждане на естетическа култура чрез познаване на историята на изкуството, визуалните стилове в киното и различните художествени традиции. Като аргумент той посочва и анализира основни актьорски школи и теоретични модели оказали влияние на екранното актьорско изкуство, както и спецификата на актьорската работа в киното в сравнение със сценичното изпълнение. Важно място е отделено на взаимодействието между актьора, режисьора и оператора при създаването на екранния образ.

- **Втора глава – „Теоретични основи на идеята за развиване на визуална компетентност и визуални умения на актьорите в процеса на тяхното обучение“**
 - Дефиниране на визуалната компетентност и нейното значение в контекста на актьорско майсторство в киното и аудио – визуалните изкуства

- Адаптиране на теоретични модели за развитие на меки умения към концепцията за развитие на визуална грамотност, визуална компетентност и визуални умения

Разглеждайки визуалната компетентност и визуалните умения като „визуална грамотност“ и инструменти на комуникация и давайки пример с театралната постановка „Хамлет“, от 1937 год. режисирана и изиграна от Лорънс Оливие, както и филмовата адаптация от 1948 год., авторът стига до извода, че и в театралната постановка и във филмовата творба Лорънс Оливие демонстрира изключителна компетентност и прецизност във визуалното изразяване, за да формира пълноценно зрителско възприятие на психологическата сложност на героя. Фините жестове, прецизното позициониране пред камерата, фрагментарното заснемане на сцени в различни дубли, стават критични за автентичността и убедителността на образа му. Вследствие на това Атанас Бончев прави заключение, че умението да се запазва вътрешната логика на образа и едновременно с това да се управляват визуалните акценти, лежи в основата на идеята за визуалната компетентност в актьорското майсторство в киното и аудио–визуалните изкуства. А тази компетентност се формира чрез системна самоподготовка, върху която се изгражда автономността на актьора. В подкрепа на твърденията си, като допълнителни примери са посочени работата на Мерил Стрийп в „Изборът на Софи“, на Робърт де Ниро в „Разяреният бик“, на Джеймс Гандолфини в „Семейство сопрано“.

Във втората част на втора глава са разгледани „меките умения“, като кръг от комуникативни, поведенчески, емоционални и когнитивни практики, които реално изграждат основата на всяко автентично сценично или екранно присъствие. Посочени и анализирани са три основни теоретични модела и тяхната адаптация в обучението на актьора. Чрез този анализ авторът стига до заключението, че визуалните умения у актьора, не са просто технически навици, а са дълбоко свързани с личната му и социална компетентност.

Следват методи, модели и практики в обучението на студентите по визуални умения.

- **Трета глава – „Особености на процеса на изграждане и развитие на визуални умения и компетенции на актьора“**
 - В търсене на връзката между визуалната култура и актьорската експресия
 - Особенности на обучението на актьора с фокус върху изграждането на визуална компетентност и визуални умения
 - Концепция за практически образователен модул от упражнения и жанрови лаборатории
 - Адаптация на визуалните умения в реална професионална среда

Тук разсъжденията са базирани върху обучението на студентите, като авторът поетапно се спира на отделни методи, акцентирайки върху новите технологии и технологични нововъведения. Добавят се допълнителни елементи към актьорското майсторство, които по един или друг начин помагат при изграждането на сценичния или екранен образ. Паралелно с това, изтъквайки динамиката на действието в киното и театъра той въвежда музиката и танца като основни фактори в сценичното и екранно произведение, подкрепяйки твърденията си с определени примери. Анализирайки четирите визуални оси – перцептивна, експресивна, технологична и снимачна, стига до

извода, че интеграцията им представлява финален етап в развитието на визуалната компетентност на актьора. Предлага концепция за модулно обучение, в която да се съчетават техники от традиционното актьорско майсторство, с новите медийни и технологични изисквания за работа в аудио – визуална среда. Поставя и разглежда някои специфични проблеми в обучението по актьорско майсторство в България.

- **Четвърта глава – „Практическо приложение на визуалните умения и компетенции“**
 - Специфични аспекти при работата на актьора
 - Екипна динамика, взаимодействия и адаптивност
 - Визуални умения, подпомагащи работата на актьора върху ролята
 - Импровизацията като актьорски подход и метод

В тази глава анализът е фокусиран върху изграждането на визуалните умения на студенти по актьорско майсторство спрямо различните жанрови специфики. Посочени са принципите, етапите, начина и средствата, чрез които актьорът изгражда образа в различните жанрове. Като изводът е, че той не бива да се ограничава до една универсална система, а да развива своите умения в жанровия контекст. Темата за личната хигиена на актьора, е представена и изследвана чрез примери, методи и средства.

Поетапно са разгледани и анализирани работата с текста; комуникацията между актьор и режисьор; физическата и сценична подготовка на актьора; партньорството; озвучаването и воденето на диалог. Тук разсъжденията са базирани основно върху системата на Станиславски, но се посочват и тълкуват и примери от световното кино и театър и различни актьорски школи.

3. Приноси на научното изследване

Дисертацията показва познаване на материята. В нея се съчетават теоретичните и практическите постановки обхващащи визуалните умения на студентите по актьорско майсторство, с актуалните тенденции в театралната и филмова среда. Приносите на труда могат да бъдат обобщени в две насоки.

- **Научни приноси:** Теоретично осмисляне и обосноваване на понятията визуална грамотност, компетентност и умения. Разработване на класификация, теоретична рамка и концепция за обучение на актьори в областта на визуалните умения.
- **Приложни приноси:** Разработен е корпус от жанрови лаборатории като допълнение към практическата подготовка на студентите за работата им в различни визуални стилове.

4. Изводи и препоръки

Считам темата на дисертационния труд за интересна, предизвикателна и даваща заявка за бъдещо развитие. В предложения текст се откриват всички задължителни инструменти на изследването – изложение на теоретичната база, основни понятия и критерии, анализ и представяне на методологически принципи. Авторът доказва, че изграждането на визуални умения у студентите по актьорско майсторство е не само актуално в съвременната дигитална среда, но и наложително, поради новите специфични характеристики на тази среда. В следващите си търсения и изследвания би било полезно, да се прецизира обема, многослойността на разсъжденията и да се потърси концентриране на поднесената информация.

5. Заключение

Дисертацията представлява оригинално и стойностно изследване, демонстриращо обстойни разсъждения и самостоятелен анализ. Поставените цели и задачи са постигнати, а получените резултати имат научен и приложен принос.

Въз основа на гореизложеното, давам положителна оценка на дисертационния труд и предлагам на научното жури да присъди на Атанас Добрев Бончев образователна и научна степен „доктор“.

Дата: 05.09.2026 год.

Подпис: Доцент д-р Красимир Куцупаров

OPINION
from
Assoc. Prof. Dr. Krasimir Kutsuparov –
teacher at the National Academy of Dramatic Arts and Sciences "Kr. Sarafov" ;
teacher at the "Lyuben Groys" Theater College

About
conducting a dissertation defense on the topic "Building Visual Skills of Acting
Students" for the award of the educational and scientific degree "Doctor"

on
Atanas Dobrev Bonchev

with Order No. 1413/24.06.26 of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" on the basis of Art. 4, para. 2 of the Law on the Academic Affairs of the Republic of Bulgaria, Art. 30 para. 3 of the Regulations for the Implementation of the Law on the Academic Affairs of the Republic of Bulgaria, Art. 56 of the Internal Rules for the Development of the Academic Staff at the South-West University "Neofit Rilski" and a decision of the Faculty Council of the Faculty of Arts with Protocol No. 46 of 17.06.2026.

Candidate information

I have known Atanas Bonchev since he was a student at the National Academy of Dramatic Arts and Film, in the class of Assoc. Prof. Plamen Kiorlenski. I have not taught him, but I have seen some of the performances of their class – “Tales That Way” directed by Boryana Georgieva, “The Invisible Child” directed by Prof. Vera Stefanova, “Under the Carpet” directed by Todor Nikolov. During his studies, Atanas participated in three performances of the Youth Theater, “Music of the 70s” directed by Dobri Vekilov – Doni, “Dreams in A Major” by Pl. Kiorlenski and “The Yellow Submarine” again directed by Doni, as well as in two performances of the Alternativa Theater, “The Two Menekhmovites” directed by Pl. Kiorlenski and “Othello” directed by Ilian Iliev. In all of them, he shows acting potential and a desire for continuous creative growth. After graduating, Atanas Bonchev was appointed to the Central Theatre Company. He played in the performances: "Puss in Boots" directed by Al. Tkachov, "The Sun and the Snowmen" directed by Vl. Dalgopolov, "Puppet Miniatures" directed by Iva Apostolova, "The Curious Elephant" directed by Todor Valov, "Fireplace Tales" directed by Elsa Laleva, "Nativity" directed by El. Elsimont, "My Grandma is the Top" directed by Simon Schwartz, "Borizmeiko" directed by Sl. Malenov. In 2004, he left the Central Theatre Company and successively worked at TMFC Razgrad and at the New Theatre of the National Palace of Culture. In parallel with this, he started working as an account manager /"Hidalgo" Ltd. /, artistic coordinator /"Ivision" Ltd. /, freelancer. Undoubtedly, his work in television plays a major role in his professional development, helping to develop his creative abilities and acting skills. The opportunity to work as an actor, assistant director, director, video editor, and to know every stage of the production of a given project reveals his talent.

Characteristics of the materials provided

The documentation and materials provided by Atanas Bonchev meet the requirements of the Regulations of the Bulgarian Academy of Sciences and Arts of the Republic of Bulgaria regarding the defense of a dissertation. They are comprehensive and impress with their commitment and knowledge of the creative and pedagogical process in the theater and film arts, and show a desire for development and improvement.

4. Relevance, scientific and creative results of the topic

The topic of the dissertation is relevant and significant in the context of contemporary trends in the performing and audio-visual arts. With the advent of digital technologies and social media, visual effects have seriously transformed the theatrical and film environment. The study and their influence on acting skills fills a significant gap in the scientific literature. The work raises questions that are of essential importance both for theoretical science and for the practical training of students in the field of acting.

5. Structure and logic of the presentation

Atanas Bonchev's dissertation is 227 pages long. It is a well-prepared, logically structured and presented theoretical-practical work and comprehensively presents the subject of research. It consists of an introduction, four chapters, a conclusion, appendices and a bibliography.

- **The introduction** defines the motivation, the purpose, relevance and issues, the tasks and main research methods, as well as the contributions of the work.
- **Chapter One – “On the Need to Develop the Actor’s Visual Skills and Competencies”**
 - Importance and role of visual literacy in the contemporary cultural context
 - Popular schools and theoretical models supporting acting on screen
 - Specific aspects when building a visual interpretation of the role
 - Leading national cinematographies and artistic trends

In this chapter, the author considers the actor not only as an interpreter of a dramaturgical text, but as an active constructor of visual meaning – a bearer of image codes that participate in the social production of meaning. According to him, the formation of visual literacy is a key factor for the contemporary actor. It is a complex process of interpretation of images, signs and visual codes, through which the meaning of the screen narrative is built. Seeing the role of art as a mediator between individual experience and the cultural memory of society, Atanas Bonchev comes to the conclusion that the development of the actor's visual skills implies the systematic construction of an aesthetic culture through knowledge of the history of art, visual styles in cinema and various artistic traditions. As an argument, he points out and analyzes the main acting schools and theoretical models that have influenced the screen acting art, as well as the specifics of the acting work in cinema compared to stage performance. An important place is given to the interaction between the actor, the director and the operator in the creation of the screen image.

- **Chapter Two – “Theoretical foundations of the idea of developing visual competence and visual skills of actors in the process of their training”**
 - Defining visual competence and its importance in the context of acting in film and audio-visual arts
 - Adapting theoretical models for soft skills development to the concept of developing visual literacy, visual competence and visual skills

Considering visual competence and visual skills as “visual literacy” and tools of communication and giving an example of the theatrical production “Hamlet”, from 1937 directed and played by Laurence Olivier, as well as the film adaptation from 1948, the author comes to the conclusion that both in the theatrical production and in the film work Laurence Olivier demonstrates exceptional competence and precision in visual expression in order to form a full-fledged viewer perception of the psychological complexity of the character. The subtle gestures, the precise positioning in front of the camera, the fragmentary filming of scenes in different takes, become critical for the authenticity and persuasiveness of his image. As a result, Atanas Bonchev concludes that the ability to preserve the internal logic of the

image and at the same time to manage the visual accents, lies at the basis of the idea of visual competence in acting in cinema and audio-visual arts. And this competence is formed through systematic self-training, on which the actor's autonomy is built. In support of his claims, the work of Meryl Streep in "Sophie's Choice", Robert de Niro in "Raging Bull", and James Gandolfini in "The Sopranos" are cited as additional examples.

The second part of the second chapter examines "soft skills" as a range of communicative, behavioral, emotional, and cognitive practices that actually build the foundation of any authentic stage or screen presence. Three main theoretical models and their adaptation in actor training are indicated and analyzed. Through this analysis, the author comes to the conclusion that the actor's visual skills are not just technical habits, but are deeply connected to his personal and social competence.

The following are methods, models, and practices in teaching students visual skills.

- **Chapter Three – "Features of the Process of Building and Developing the Actor's Visual Skills and Competencies"**
 - In search of the connection between visual culture and acting expression
 - Features of actor training with a focus on building visual competence and visual skills
 - Concept for a practical educational module of exercises and genre laboratories
 - Adapting visual skills in a real professional environment

Here, the reasoning is based on the training of students, with the author gradually focusing on individual methods, emphasizing new technologies and technological innovations. Additional elements are added to acting, which in one way or another help in building the stage or screen image. In parallel, emphasizing the dynamics of action in cinema and theater, he introduces music and dance as main factors in the stage and screen work, supporting his statements with certain examples. Analyzing the four visual axes - perceptual, expressive, technological and filming, he comes to the conclusion that their integration represents the final stage in the development of the actor's visual competence. He proposes a concept for modular training, in which techniques from traditional acting are combined with the new media and technological requirements for working in an audio-visual environment. He poses and examines some specific problems in acting training in Bulgaria.

- **Chapter Four – "Practical Application of Visual Skills and Competencies"**
 - Specific aspects of the actor's work
 - Team dynamics, interactions and adaptability
 - Visual skills that support the actor's work on the role
 - Improvisation as an acting approach and method

In this chapter, the analysis is focused on the development of the visual skills of acting students in relation to the different genre specifics. The principles, stages, methods and means by which the actor builds the image in different genres are indicated. The conclusion is that he should not be limited to a universal system, but should develop his skills in the genre context. The topic of the actor's personal hygiene is presented and explored through examples, methods and means.

The work with the text; the communication between actor and director; the physical and stage preparation of the actor; the partnership; the voice-over and the dialogue are examined and analyzed step by step. Here, the reasoning is based mainly on the Stanislavsky system, but examples from world cinema and theater and various acting schools are also cited and interpreted.

6. Contributions of scientific research

The dissertation demonstrates knowledge of the subject. It combines theoretical and practical presentations covering the visual skills of acting students with current trends in the theater and film environment. The contributions of the work can be summarized in two directions.

- **Scientific contributions** : Theoretical understanding and justification of the concepts of visual literacy, competence and skills. Development of a classification, theoretical framework and concept for training actors in the field of visual skills.
- **Applied Contributions** : A corpus of genre laboratories has been developed as a complement to the practical preparation of students for their work in various visual styles.

6. Conclusions and recommendations

I consider the topic of the dissertation work to be interesting, challenging and giving a request for future development. The proposed text reveals all the mandatory tools of the study – an exposition of the theoretical basis, basic concepts and criteria, analysis and presentation of methodological principles. The author proves that the development of visual skills in acting students is not only relevant in the modern digital environment, but also imperative, due to the new specific characteristics of this environment. In his next searches and research, it would be useful to refine the volume, the multi-layeredness of the reasoning and to seek concentration of the information presented.

7. Conclusion

The dissertation represents an original and valuable piece of research, demonstrating thorough reasoning and independent analysis. The set goals and objectives have been achieved, and the results obtained have a scientific and applied contribution.

Based on the above, I give a positive assessment of the dissertation work and propose to the scientific jury to award Atanas Dobrev Bonchev the educational and scientific degree of "doctor".

Date: 05.09.2026.

Signature: Associate Professor Dr. Krasimir Kutsuparov